

بدون اصلاح حکمرانی آب، افزایش اعتبار

نمی تواند تاریخ اصفهان را از چالش فرونشست خارج کند

معمای پیچیده نصف جهان

گزارش

زهراکشوری

دبیر گروه زیست بوم

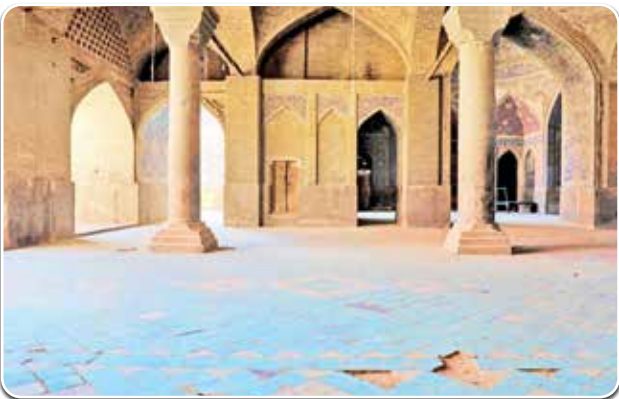
گذشته برای این شرایط مسجد سید ۳۵ میلیارد تومان بوده است. «به گفته وی، ۴۰ میلیارد ریال هم ۲ سال پیش برای مرمت‌های اضطراری مسجد سید از سوی نهاد میراث‌فرهنگی هزینه شد.

آیا اعتبار مالی

مسجد سید را نجات می‌دهد؟

موضوع اما پیچیده‌تر از انتقاد میراث فرهنگی اصفهان به اعتبار اندکی است که به این مسجد قاجاری اختصاص یافته است. براساس آمارهایی که پیشتر «پهرام نادی» عضو کارگروه تخصصی فرونشست اصفهان به «ایران» داده: «فرونشست آسیبی جدی به دیواره‌ها، گنبد و سقف مسجد سید اصفهان زده است.» وضعیت فرونشست در مسجد قاجاری سید را بین ۵ تا ۷ سانتیمتر در سال اعلام کرده و گفته است: «به همین خاطر مسجد سید را که نگاه می‌کنید، می‌بینید هم دیوار ترک خورده، هم سقف و گف. تقریباً ترک‌ها تا انتهای گنبد هم رسیده؛ یعنی تا دو سوم گنبد ترک خورده است. بخش انتهایی گنبد هم به خاطر عملکرد معماری گنبدی ترک ندارد.»

به گفته نادی، مسجد سید تنها اثر تاریخی «نصف جهان» نیست که از فرونشست ناشی از مدیریت نامطلوب آب، زخم عمیق برداشته است. برای مثال، اگرچه او نرخ فرونشست پل صفوی سی و سه پل را کمتر از مساجدی چون مسجد جامع عباسی (امام) و میدان نقش جهان دانسته و اما از وضعیت این دو اثر ثبت جهانی شده به دلیل شرایط بدتر، با نگرانی یاد کرده است. این کارشناس اعوجاج(کجی) ستون‌های مسجد جامع عباسی را در دو

جهت بین ۵ تا ۸ سانتیمتر اعلام کرده و گفته است: «بعضی ستون‌های ضلع جنوب‌شرقی ۵ سانت به سمت جنوب و ۸ سانت به سمت شرق چرخیده است. آتجا هم فونداسیون ستون‌های سنگی ترک خورده است. مسجد صفوی علی قلی

آقا هم وضعیت بدتری از مسجد عباسی دارد و فرونشست، سقف آن را کاملاً شکاف داده است.» نادی اما تأکید کرده که آثار مخرب روی سازه‌های مسجد سید از همه این آثار بدتر است.

او آسیبی‌ها به آثار تاریخی را در جدی و

مرمت آثار

هم نمی‌تواند

تاریخ صفویه

و قاجاریه

را نجات

بدهد چون

فرونشست

همچنان

بدون مانع در

حال خوردن

اصفهان

است و هر

مرمتی بدون

مدیریت

درست

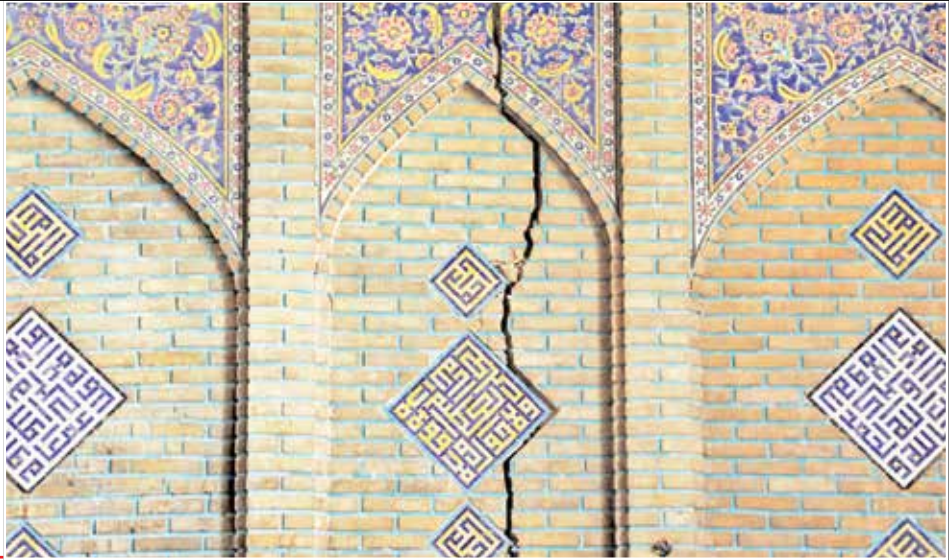
آب‌های

زیرزمینی،

هدر دادن

وقت و هزینه

کشور است

عکس: هار ایران

و زیرزمینی است. به گفته او، مرمت بنای مسجد سید بدون کنترل منابع آب زیرزمینی، ناپایدار خواهد بود و وقوع و بروز مجدد ترک و آسیب‌های سازه‌ای و غیرسازه‌ای دور از انتظار نیست. نادی، تنها راهکار نجات شهر اصفهان و تاریخ و طبیعت‌اش را مدیریت مطلوب آب دانسته است.

به گفته استاد دانشگاه نجف‌آباد، وضعیت امروز اصفهان و حومه آن، چاهی است که کشاورزی سنتی برای پایتخت صفوی‌ها کنده است. ندادی، حفر چاه‌های عمیق برای کشاورزی و فضای سبز را منتهم ردیف اول این شرایط اعلام و تأکید کرده است: «اگر مدیریت آب مطلوب شود می‌توان امیدوار به جلوگیری از پیشروی بیشتر فرونشست بود.»

پاکی را روی دست همگان ریخته و گفته بود: «مرمت آثار هم نمی‌تواند تاریخ صفویه و قاجاریه را نجات بدهد چون فرونشست همچنان بدون مانع در حال خوردن اصفهان است و هر مرمتی بدون مدیریت درست آب‌های زیرزمینی، هدر دادن وقت و هزینه کشور است.»

مدیریت چندگانه

بامدیریت نامطلوب آب

مسجد سید از مدیریت چندگانه میراث فرهنگی، اوقاف و هیأت امنای رنج می‌برد، اما به اعتقاد نادی، ترک‌های سازه‌ای مسجد سید ناشی از فرونشست را نباید در نبود متولی مسجد جست و جو کرد و این ترک‌ها ناشی از نبود متولی در بخش کنترل و مدیریت منابع آب سطحی

ویرانی اصفهان با اصرار بر کشاورزی سنتی

نادی، عضو کارگروه تخصصی فرونشست زمین در اصفهان می‌گوید: «اگر اصرار بر کشاورزی سنتی ادامه یابد، فرونشست بیشتر از امروز، گذشته، حال و آینده اصفهان را می‌بلعد.» او مشکل را در «حکمرانی آب» دانسته و تأکید کرده است: «اگر نگرش‌ها از قانونگذاری تا اجرا عوض نشود، راهی برای نجات اصفهان و تاریخ نصف جهان، به‌وجود نمی‌آید.» پس اگر همین الان اعتراض بحق میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اصفهان به این اعتبار عجیب، شنیده شود و به جای ۳۵ میلیارد تومان هم به مسجد سید اختصاص یابد، با توجه به بهره‌برداری بی‌رویه آب، مسجد سید از جای دیگری ترک خواهد خورد. بنابراین در کنار تلاش برای افزایش اعتبار، باید به دنبال اجرایی کردن راهکار اصلی بود: جلوگیری از برداشت بی‌رویه آب. چون بدون اصلاح حکمرانی آب، ممکن است هر اعتباری به جوی آب ریخته شود.

برش

مشاور رئیس سازمان حفاظت محیط زیست:

۳۰۰ هزار چاه غیرمجاز، منابع آبی کشور را تهدید می‌کند

گزارش

مشاور رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در زمینه آب و پیامدهای محیط‌زیستی فرونشست زمین گفت: «برآورد می‌شود حدود ۳۰۰ هزار حلقه چاه غیرمجاز در کشور وجود داشته باشد که ادامه این روند منابع آبی را تهدید می‌کند و کشاورزی را در بسیاری از نقاط کشور در خطر نابودی قرار می‌دهد.»

علی بیت‌اللهی درباره نحوه مصرف منابع آبی در کشور افزود: «آمارها نشان می‌دهد عمده مصرف آب در کشور در بخش کشاورزی است، بر اساس اعلام وزارت جهاد کشاورزی ۷۰ درصد و اعلام وزارت نیرو ۹۰ درصد منابع آب در این بخش مصرف می‌شود البته در برخی کانون‌های جمعیتی متمرکز مانند تهران یا مشهد نیز مصرف آب زیاد است اما سهم کشاورزی بسیار زیاد است.»

وی با تأکید بر تغییر رویکردها در کشاورزی اظهار کرد: «بسیاری از کشورها برای جلوگیری از کاهش منابع آبی زیرزمینی اقدام به تغییر در روند کشت و زرع کردند، محصولاتی را کاشتند که با به آب نیاز نداشتند یا بشدت به آب کمی نیاز داشتند، همچنین روش‌های آبیاری را تغییر دادند، روش‌های نوین، روش‌های زیرسطحی، روش‌هایی که هدررفت آب نداشته باشد را توسعه دادند. بیت‌اللهی ادامه داد: «همچنین این دولت‌ها کشاورزان را تشویق کردند تا با حداقل آب، بهترین راندمان در نوع کشاورزی سازگار با محیط زیست را داشته باشند و حتی نه تنها خودشان بلکه فرزندان‌شان هم بتوانند این کار را ادامه دهند، این یک امر جدی در کشور ما است و باید در حوزه کشاورزی با انجام اقداماتی شامل تغییر در نوع کشت و زرع و تغییر شیوه‌های آبیاری منابع آبی زیرزمینی را حفظ کنیم.»

وی اظهار کرد: «مطالعات نشان می‌دهد اگر کشاورزی به همین روش ادامه یابد در برخی از

نقاط کشور کشاورزی عمر بسیار کوتاهی خواهد داشت. در برخی از نقاط که مطالعاتی در آنجا انجام دادم نشان می‌دهد که کشاورزی در آن مناطق بیش از ۵ تا ۱۰ سال دیگر فرصت ندارد، یعنی با این راندمان و هدردهی آب امکان ادامه کشاورزی بیش از ۱۰ سال را نخواهیم داشت. مشاور رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست گفت: «قسمت‌های تحتانی لایه آبدار به دلیل وجود املاح که سنگین تر هستند معمولاً در عمق‌های پایین‌تر قرار می‌گیرند بنابراین وقتی آب پایین می‌رود و ما مجبور می‌شویم از عمق‌های پایین‌تر آب را بالا بکشیم، در واقع آب شور را به سطح زمین می‌آوریم و زمین مرغوب و حاصلخیز را شوره زار می‌کنیم، طبیعی است که در این شرایط کشاورزی کم راندمان‌تر و در نهایت متوقف خواهد شد.»

وی تأکید کرد: «البته تغییر رویکردها در کشاورزی برای کشاورزان دشوار خواهد بود همچنین تعطیل شدن کشاورزی در برخی از نقاط کشور هم دشواری‌هایی برای این قشر ایجاد می‌کند از این رو تضمین امرار معاش و جایگزین کردن شغل برای آنها باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد.»

ایلام جزو

استان‌هایی

است که با

هدف تقویت

دیپلماسی

مرزی و

داشتن ۴۳۰

کیلومتر مرز

مشترک با

کشور عراق

توانسته با

استان‌های

همجوار عراق

که در مرز

ایلام واقع

شده‌اند،

در حوزه

گردشگری و

صنایع دستی

تعاملات

دوجانبه و

مثبتی داشته

باشد

اتفاق، دانشگاه علوم پزشکی استان ایلام نیز با کسب ۳ مجوز بیمارستان بین‌المللی سیب شد تا کام‌های اساسی در حوزه گردشگری سلامت برداشته شود.» پیش‌مدیرکل میراث‌فرهنگی استان ایلام می‌گوید: «پیش از ناآرامی‌ها، رونق بسیار خوبی در حوزه گردشگری سلامت داشتیم به‌طوری‌که آمار اقامت رسمی گردشگران ورودی و خارجی در ۹ ماهه اول سال، جدای از آمار غیررسمی، ۲۰ هزار نفر بود.»

توسعه بوم‌گردی‌ها، اولویت ایلام

شریفی همچنین با اشاره به اینکه احداث زیرساخت‌های گردشگری از جمله اولویت‌های اداره میراث‌فرهنگی استان ایلام است، تأکید می‌کند: «با توجه به دستور وزیر میراث‌فرهنگی مبنی بر ایجاد یک برنامه ۵ساله برای تمامی استان‌ها و ارزیابی سالانه و عملکرد برنامه‌های استان‌ها، اداره کل میراث‌فرهنگی استان ایلام این برنامه‌ریزی را در دستور کار قرار داده و هم‌اکنون نیز برنامه‌های پنج‌ساله کاملاً مشخص است.» او می‌گوید: «هم‌اکنون در حوزه گردشگری استان ایلام، زیرساخت‌ها تقریباً آماده است به طوری‌که در حال حاضر یک هتل سه ستاره به مرحله

گزارش

مدیرکل میراث‌فرهنگی استان ایلام می‌گوید این استان غربی و مرزی به ۵ سال برنامه‌ریزی مداوم برای بازاریابی در حوزه تبلیغات و گردشگری نیاز دارد تا بتواند به اهداف توسعه گردشگری در استان مبتنی بر برنامه هفتم توسعه برسد. «فرزاد شریفی» در گفت‌وگو با «ایلام» از برگزاری ۱۹ نمایشگاه صنایع دستی ایرانی در استان‌های عراق و همجوار با مرز ایلام خبر می‌دهد که تاکنون به فروش بیش از ۱۰ میلیارد تومان صنایع دستی ایرانی منجر شده است.

او می‌گوید: «برگزاری نمایشگاه‌های صنایع دستی نه‌تنها منجر به تقویت ارتباط تجار ایرانی و عراقی در حوزه صنایع دستی شد که برگزاری نمایشگاه‌های صنایع دستی استان ایلام در کشور عراق، فروش را به‌همراه داشت.» او می‌گوید: «ایلام جزو استان‌هایی است که با هدف تقویت دیپلماسی مرزی و داشتن ۴۳۰ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق توانسته با استان‌های همجوار عراق که در مرز ایلام واقع شده‌اند، در حوزه گردشگری و صنایع دستی تعاملات دوجانبه و مثبتی داشته باشد.»

او می‌گوید: «اداره کل میراث‌فرهنگی استان ایلام تاکنون ۱۹ نمایشگاه صنایع دستی را در کشور عراق با هدف تقویت دیپلماسی مرزی برگزار کرده است. همین تعامل دوسویه با استان‌های مرزنشین سبب شد تا ما بیشترین نمایشگاه‌های صنایع دستی و گردشگری را برگزار و رونق بسیار خوبی در حوزه گردشگری و صنایع دستی ایجاد کنیم. به‌طوری‌که نتایج برگزاری نمایشگاه صنایع دستی ایلام در شهرستان‌های عزیزیه، کوت و... فروش بیش از ۱۰ میلیارد تومانی از صنایع دستی ایرانی و همچنین تقویت روابط تجار ایرانی و عراقی در این نمایشگاه‌ها بود.» شریفی می‌افزاید: «علاوه بر فروش صنایع دستی، در قالب یک تفاهتنامه با استاندار عراق، برای جذب گردشگر سلامت میان دو کشور ایران و عراق اقدامات قابل توجهی انجام گرفت به‌طوری‌که هم‌زمان با این

عکس نوشت

۳۶ میلیارد تومان خسارت ناشی از ورود حیات وحش به زمین‌های کشاورزی

برآوردهای سازمان حفاظت محیط‌زیست از خسارت ۳۶ میلیارد تومانی سال‌جاری ورود حیات وحش به زمین‌های کشاورزی خبر می‌دهد. «معمومه صفایی» معاون دفتر مدیریت حیات‌وحش سازمان حفاظت محیط‌زیست در گفت‌وگو با ایلام، درباره مسئولیت‌های این سازمان در راستای جلوگیری از ورود حیات وحش به زمین‌های کشاورزی، توضیح داد و گفت: «به استناد ماده ۹ و ماده ۳۰ قانون شکار و صید، سازمان حفاظت محیط‌زیست موظف است به منظور کاهش خسارت از سوی جانوران وحشی به کشاورزان، دامداران و افراد، تمهیداتی را اجرا کند و اگر در کنترل موفق نبود، بخشی از خسارات را جبران کند.»

وی ادامه داد: «در ماده ۳۰ قانون شکار و صید، سازمان

باغات، مزارع و دام‌وارد شده بود را پرداخت کنیم.» او یادآور شد: «از زمانی که این تفاهتنامه مذکور امضا شده است، در این سه سال به ترتیب در سال ۱۴۰۲ حدود ۱۴ میلیارد پرونده از خسارات را دریافت کردیم، در سال ۱۴۰۳ حدود ۲۰ میلیارد تومان خسارات گزارش شد در سال جاری حدود ۴۰ میلیارد پرونده از خسارت ورود حیات وحش به زمین‌های کشاورزی داشتیم.» وی خاطرنشان کرد: «با توجه به تورم، خسارت‌ها از مقدار برآورد شده بیشتر است و از سوی دیگر آگاهی مردم در خصوص پرداخت خسارت‌ها بیشتر شده است، در نتیجه شکایات بیشتری ثبت می‌شود. در سال جاری حدود ۳۶ میلیارد تومان خسارت ناشی از ورود حیات وحش به زمین‌های کشاورزی برآورد می‌شود.»

کشاورزی داشته‌ایم. در نهایت با جهاد کشاورزی به این نتیجه رسیدیم که از صندوق بیمه محصولات کشاورزی کمک بگیریم.» وی افزود: «از سال ۱۴۰۲ یک تفاهتنامه سه جانبه را با صندوق بیمه محصولات کشاورزی، صندوق ملی محیط‌زیست و معاونت طبیعی سازمان حفاظت محیط‌زیست امضا کردیم. در قالب این تفاهتنامه سال ۱۴۰۲ مبلغ ۱۴ میلیارد تومان، سال ۱۴۰۳ نیز ۱۴ میلیارد و سال ۱۴۰۴ حدود ۳۰ میلیارد تومان به صورت اینکه نمی‌از آن را بیمه‌گر و نیم دیگران را بیمه‌گذار پرداخت کند، به پرداخت خسارات تخصیص داده شد.» معاون دفتر مدیریت حیات‌وحش سازمان حفاظت محیط‌زیست تأکید کرد: «در این سه سال خوشبختانه توانستیم بخش اعظمی از خساراتی که از طرف حیات وحش به